

Յարեկան գինն է	140	շ-2
Գեցամսեայ "	75	
Ըռամսեայ "	40	"
Մեկ ծանօթումը տողին Յ զուռուշ է :		
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :		
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյ 1 ին և 16 ին կը սկսի :		

Դուրս եթաթիւ լըտերեն երան շամբան
ծախը պահողին վրա եւ
Կատրոյ վերաբերեալ նախկ կոս ոք
եւ ից գրութիւն՝ խմբութիւն պես
ուղղուի . եւ առաջ ճամբան ծափ-
ք երկողին վրա է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՒՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՊՈՎԻ 13 ՀԱՎԵՐՔԵՐ

Արշաւիայի մէջ ըլլալիք թագաւորաց ժողովը՝ վայրկեան մը դարձուց Խոտակից վրայէն Եւրոպայի ուշադրութիւնը։ Ուստի Եւրոպայի սինյ վեհապետները՝ հոկտ. 10/22 ին Լեհաստանի մայրաքաղաքը պիտի զբանը վրանը լսելէ որ ժողովն արդէն եղածէ։ Եւրոպայի հիւսիսական երեք մեծ տէրութեանց այս զումարումը լոկ բարեկամական տեսակցութեան մը համար չըլլալը յայտնի է։ եւ որչափ որ Գերմանիոյ ու Գաղղեոյ լրադիլները կը ջանան այս տեսակցութեան արդիւնքը թեթեւցընելու, այսու ամենայնիւ անհնարէ ուրանիալ որ ամենակարեւոր եւ մեծ հետեւանքներ ունենալու կարող լինակը մընէ որ մեծ ազդեցութիւն կինայ ունենալ։ Եւրոպայի քաղաքական վիճակին վրայ :

Արդարեւ չյուսացվեր որ Եւրոպա-
յի այժմեան վիճակին եւ տէրութեանց
տարրեր քաղաքականութեան անհամա-
ձայնելի սկզբունքերուն նայելով՝ 1813
ին հաստատված սուրբ դաշնակցութիւ-
նը կարենայ իւր մօխիրէն վերածնանիլ,
մանաւանդ քանի որ Անդղեա մէջը չը
գտնըվե եւ յայտնի է որ չկրնար գըտ-
նըվիլ, սակայն անհնար է ժխտել, որ
Ուուսիա Վրեւելեան վերջին պատերազ-
մին ժամանակը Եւստրիոյ կառավարու-
թեան իրեն գէմ ըրած ապաշնորհու-
թիւնը ներելու եւ անոր այժմեան նեղ
վիճակին մէջ բարեկամութեան ձեռք
կարկառելու համար՝ հարկաւ փոխարէն
դիջումնելը պէտք է սուանայ անկէց կամ
իր քաղաքականութեանն ու շահուն նը-
պաստաւոր պայմաններ ընդունել տայ:

Ե՞նչ կրնան ըլլալ տյս զեջումներն
ու պայմանները չ հոս կ'սկսին ենթադր-
րութիւնները կամ մանաւանդ գուշա-
կութիւնները : Ո մանք՝ ինչպէս վերը ը-
սինք՝ կերեւակային թէ Ա արշաւիայի
տեսակցութեան նպատակը 1813 ին բա-
ցարձակ սկզբունքները վնդահաստատելէ,
եւ այս կարծիքն ընողները յետադէմ մա-
սըն են : Ո մանք կը կարծեն թէ Արեւել-
քի վրայօք խորհուրդ մը պիտի նիւթվի .
ումանք Գրազգիոյ դէմ կը կարծեն , ո-
մանք ալ Խտալիոյ դէմ : Այս ամեն
կարծիքներն ու ենթադրութիւնները՝ թէ
եւ հաւանական ալ թուելու ըլլան՝ գոր-
ծադրութեան մասին այնպիսի արգելք-
ներ կան դէմերնին՝ որոնք տապալել վեր-
ցնելը անհնարի չափ գժուարին է : Ա-
մենէն հաւանական կարծիքը՝ որ մեծա-
գոյն մասին կարծիքն է՝ սա է թէ Ա ար-
շաւիայի տեսակցութեան նպատակը՝ Եւ-

բոպայի մէջ արդէն անցած անցքերեկ կասկածվելիք ապագայ յեղափոխութիւն ներու կամ ծանր դէպքերու վրայօք խոր հրդակցիլ եւ անոնց առաջքն առնելու կամ դէմ դնելու միջոցներ տնօրինել է եւ այս մտօք ալ Ուուսաց Ա. կայսրը Ա Սարուին կայսեր նամակ մը դրերէ կըսեն թաքաւորաց ժողովին նպատակը եւ թագավորի որ եւ իցէ խորհուրդ կամ անօրէնութիւն մը՝ որ ապագան անշուշա պիտի յայտնէ, առ այժմ սա ստոյգէ որ Բարութի մօտերը Աւստրիոյ սահմանադրութիւնը վրայ բազմաթիւ Ուուսաց զօրք գումարվածէ որոց թիւը 90 հազարի կը հասցունին : Քօլոնիայի Առաջնագործին խօսքին նայելով այս զօրքերու հրաման եղերէ որ պատրաստը լլան ուզ ված ժամանակը Աւստրիոյ տէրութեան որ եւ իցէ Ան եղութ ռանեւու :

— ० —

իտալիայի գործերը շուտով լուծ
ման զիմելու երեւոյթ ունին : Արդիպար-
տիկն վերջին գործերը կը ցուցընեն որ
բայորովին Արտենիայի կառավարութեան
քաղաքականութեանը յարելու յանձնաւ-
ուու եղած է : Արօլիի մէջ իրեն տե-
ղապահ իշխանագետ կարգեց Բալլավի-
չինի Թօրիվուլծիօ կոմսը՝ որ խոհական
եւ կտրուկ անձն մը ըլլալով հասարա-
կաց բարեկարգութիւնն ու անդորրու-
թիւնը հաստատ պահելու միջոցներ ձեռք-
առեր է եւ Մածծինի ըսված ռամկա-
վար յեղափոխականին հրաման ըրեր է որ
շուտով դուրս ելլէ Արօլիի հողէն :

Արօլիի Քարուա քաղաքին մօս
լատ . Հոկտ . 1 ին օրը եղած արիւնահիշեղ
պատերազմին վրայ մանրամասն տեղեկու-

թիւներ հասնիլ սկսան :
Կարիսպալտիի զօրքերը՝ Քաբուայի
մօտ Ա օլթուրնօ շետին վօայ կամուրջ
ձգել անցնիլ ուղելով, Քաբուայի և ա-
րօլիթան զօրքերը՝ որոց թիւը 30 հա-
զարէն աւելի էր՝ անոնց վրայ յարձակեցան
թագաւորին հրամանառարութեամբը :
Պատերազմը խիստ տաք ու արիւնահեղ-
իղաւ : Այն ստորիձան սաստիկ էր երկու

կողման կատաղութիւնը, որ վերաւորեալ-
ներն իրենց բնկած տեղերէն դարձեալ-
կը կռուեին դաշյնով ու ատրճանակով,
եւ իրենք ալ հրացանի սուբններով ու
կոթով կապաննը վէին : Ըստնկ քանի մը
ժամ՝ պատերազմը շարունակելի ետեւ՝
Արիպալտեանք տիարանալ սկսելով՝
պարտաւորհցան Կարօլին օդնութիւն-
ուղելու եւ իրենք սկսան ետ քաշվել ի-
րենց ամրութիւններուն մէջ : Կարօլի-
թան գորքերն ալ յառաջ քայլով, եր-
բոր Արիպալտեանց պատնշներուն վը-
րայ կը յարձակէին, Կարօլին երկու

զունդ Սարտենիացի՝ զօրք օգնութեա
հասան Կարիսպալտեաններուն, եւ այ
ժամանակը պատերազմին կերպարանք
փոխվեցաւ : Կարիսպալտի՝ վարպետ ՀՀ
նարքով մը Եաբօլիի թագաւորին զօր
քերը երկուքի բաժնեց, եւ սաստիկ ջար
մը տալով անոնց՝ 7000 մարդ եւ 1
թնդանօթ գերի առաւ անոնցմէ :

Այս պատճերազմը 14 ժամ տևեց
առաւօտեան ժամը տասնէն մինչեւ իրիկ
ւահ ժամը տասներկուքը։ Եսոր համար
պէտք չէ զարմանալ եղած կորուսին շա-
տութեանը վրայ՝ որ պատճերազմոյա-
թուոյն նայելով չափէ գուրս կերեւի
Արոկհետեւ մինակ թափաւորին զօրքե-
րէն 12000ի չափ մարդ մեռեր կամ վե-
րաւորվեր են. խսկ Կարիստալտեանը 4000
էն աւելի մեռեալ ու վերաւոր ունե-
ցեր են։

Օռառասութեան ուստի մատել պու.
զաբրա անուն զօրապետ մը եւ Ռուիծ
անուն դնդապետ մը կորանցուցին :

Կարօլին բերգերը չէին կրնար պա-
րունակել դերի բռնըլած թագաւորա-
կան զօրքերը եւ Հարկ եղեր էր անոնց
մէկ մասը Ճէնովա, Ալեքրիօ եւ Եփէ-
լինօ յուղարկել :

Ա երոյիշեալ պատերազմին ժամա-
նակը անդգիւսկան Ծինառն պատերազմա-
կան նաւենն նաւատիներն ալ ցամաքը
գտնը վերաբեր Պարիսպալաեաններուն օդ-
նութիւնն ըրեր են :

Հոկտ. Յ էն ետեւ նոր պատերազմ
կամ յարձակում մը չեղաւ երկու կող-
մանէ : Այս կարիսպալտի հետա-
գոյութիւն մը ըրաւ Քաբուայի կողմը,
եւ Առջելուրն զետին վրայ կամուրջ
ձգելու նորէն փորձ փորձել սկսաւ : Չորս
պատերազմական շոգենաւ խրկըցեաւ՝
Կայէթայի բերդին ծովու կողմանէ հա-
ղորդակցութիւնը գոցելու համար : Օգ-
նական զօրքեր կը շարունակեն՝ Եարօլի
հասնիլ : Բաց ՚ի Սարտենիացի զօրքե-
րէ՝ բազմաթիւ անդղեացի կամաւոր զօր-
քեր ալ հասան հոն նառերով : Այս նոր
զօրքերը ցամազ ելած ժամանակնին՝ Եա-
բօլիի բերդերը ողջունի թնդանօթնել
արձակեցին :

Սարտենիացւոց զօրքերը Թէրմօ քա-
ղաքին արք եպիսկոպոս Տէ Անձելիս կար-
դինալը գերի բռնելով թուրքին խրկեցին :

Թուրքինէն հօկոտ . 11 թուրով լուր
կուտան , թէ ազգային երեսափոխանաց
խորհրդարանը միջին ու հարաւային Խ-
տալիոյ գաւառաները Սարտենիայի տէ-
րութեան հետ միացընելու օրինադիրը
290 քուէով լնդուներէ : Ս'իայն 6
չորս շահականի որուէ առուէ են :

“ Աարօլի տէրութեան բոլոր գաւառ-
ներէն պատղամաւորութիւններ կերթան

Թաղուրին՝ Ա եթոր Հ մմանուելը իրենց
թագաւոր հրատարակելով եւ անորներ
կայութիւնը ինդրելով՝ Կարօլին մէջ ։

Կախորդ իշխանութեան բոլոր պաշ-
տօնատարները, գաւառաց կուսակալնե-
րը, դատաւորները, ժողովները եւ ուրիշ
պաշտօնական անձինքներն հպատակու-
թեան գլուխը կը խրկեն Աարտենիայի թա-
գաւորին, եւ Կարօլի կը հրաւիրեն զանի ։

‘Սարօլիկէն լատ . հսկա . 12 և 13
թուռվ եկած վերջին լուրերը կը ծա-
նուցանեն թէ հոկտ . 8-9ին՝ գիշերը Քար-
ւայի առջեւ թնդանօթի կախւ եղեր՝ եւ
Արիպալտեանները նոր գիրքեր ձեռք-
բերեր են . ետքը 24 ժամ՝ զինադադա-
րում եղերէ մեռեալները թաղելու
համար .

**Հոկտ. 10 ին՝ կռիւը նորէն ակսեր
Ե աւեհն սպառաւ թւաւու եւ բոլոր օքք
շարունակեր է:**

Ա լըթոր Խմանուէլ թագաւորը
Հոկտ. 11 ին Կարօնի Կրօթթամարէ
Քաղաքը հասերէ:

“Սարոլիի բոլոր քաղաքները պատ-
րասառութիւն կը աեսնեն վառաւոր ըն-
դունելութիւն մը ընելու “Աորին վեհա-
փառութեան :

Ապրիլալտիալկը պատրաստը վերԱ եք
թոր Ա մմանուէլ թագաւորին դէմը եր-
թալու եւ իր բոլոր իշխանութիւններն
ու աղջային զօրաց հրամանարութիւ-
նը անոր ձեռքը յանձնելու :

Անքօսնայէն լրւր կուտանիթէ Ա . Ա եք-
թորիչ մանուէլ թագաւորը՝ Սաբօլիի հո-
ղը մտած ժամանակը յայտարարութիւն մը
ուղղերէ Իտալիոյ ժողովուրդներուն, ո-
րուն մէջ կը ծանուցանէ թէ իր այս ո-
րոշումը անձնական գործ մը չունի՝ Սա-
բօլիի Պրանշիսկոս Շ . թագաւորին հետ-
այլ Իտալական միութեան սկզբանը հե-
տեւութիւննէ, որ այսուհետեւ իր վար-
մունքին միակ առաջնորդը պիտի ըլլայ-
եւ ուրիշ ամեն իրաւանց նկատմունք-
ները մէկիտ դնեւ, տայ պիտի :

“Եսաբօլիքի պաշտօնական լրագիրը Առարիպալովին մէկ հրամանագիրը կը հրատարակե՝ որուն մէջ հետեւեալ վճռոյ ձեւն առաջարկված է ժողովրդոց քուէարկութեանը : Ի՞սկ Դատավա մասցեալ եւ անբաժանելէ, Ա չէինը ի մասուեն եւ էր սերունդները ասհմանադրական նախառոր սահմանալով : Ժողովրդը պարզապես այսկամ ուղարկեալ

Հովկ քուեց պիտի տայ :
Հառմի տէրութիւնը անցեալ տարի
Յ միլիոն ու կէս ժողովուրդ ունէր : Ուս-
մանիայի գաւառները ձեռքէն ելլելն ե-
տեւ՝ տակաւին Յ միլիոն ժողովուրդ մը-
նացած էր ձեռքը : Այս անգամ Մար-
չիրա Աւմովիա եւ Ա իթէրպէ գաւառ-

